Aan: colleges van burgemeesters en
wethouders van alle Friese gemeenten

postbus 20120
8900 hm leeuwarden
tweebaksmarkt 52
(058) 292 59 25

www.fryslan.frl
provincie@fryslan.frl
www.twit-
ter.com/provfryslan

Leeuwarden, 12 april 2023
Verzonden,

Ons kenmerk	:	02103232
Afd./Opgave	:	Bestuurszaken
Behandeld door	:	Siska van der Weij / (06) 52 04 65 52 of s.a.vanderweij@fryslan.frl
Uw kenmerk	:	
Bijlage(n)	:	-

Onderwerp : Maatschappelijke waarde van het Fries Bibliotheken Netwerk en (financiële) kansen

Geacht college,

Iedere gemeenschap verdient een bibliotheek. Omdat we weten hoe belangrijk lezen en taalontwikkeling is om mee te kunnen doen onze samenleving en hoe belangrijk een leven lang ontwikkelen is voor een kansrijke toekomst.

De Friese bibliotheken zorgen voor een belangrijke, laagdrempelige sociale infrastructuur die mensen en gemeenschappen sterker maakt. Het is een ontmoetingsplek waar iedereen welkom is en waar mensen graag komen om te leren, met elkaar in gesprek gaan, zich te ontwikkelen of om (digitaal) vaardiger te worden. De bibliotheken vormen hiermee een waardevolle schakel bij het werken aan tal van maatschappelijke vraagstukken.

Met deze brief willen we de waarde van een sterk Fries Bibliotheken Netwerk (FBN) benadrukken en het belang om hier als Friese gemeenten samen met uw bibliotheken, maatschappelijke partners, provinciale ondersteuningsinstelling Fers en de provincie Fryslân verder aan te bouwen.

Een aantal actuele (financiële) kansen en ontwikkelingen benadrukt deze waarde en draagt bij aan het nog sterker maken van het bibliothekennetwerk:

Fries Leesoffensief: samen de schouders onder een maatschappelijke uitdaging
In Fryslân zijn er relatief veel mensen die niet goed mee kunnen meedoen in onze democratische samenleving, omdat zij moeite hebben met lezen en schrijven. Fryslân staat in de top drie van provincies met een een hoog aantal laaggeletterden. Bij het zoeken naar oplossingen voor vraagstukken rond de energietransitie of de woningmarkt zijn alle inwoners van Fryslân hard nodig. Bovendien krimpt, mede door de vergrijzing, de Friese potentiële beroepsbevolking. Daarom is het belangrijk dat iedereen in Fryslân kan meedoen. Een belangrijke gezamenlijke maatschappelijke uitdaging die onze aandacht en actie vraagt. Een van de acties is het Fries Leesoffensief.

Het Leesoffensief startte op 23 februari 2023 op initiatief van Fers en de Friese bibliotheken. Het richt zich op het verhogen van leesplezier en leesvaardigheid in heel Fryslân. Concreet doel is dat binnen tien jaar minimaal 90% van de Friese inwoners voldoende taalvaardig is. Binnen het Fries Leesoffensief is een Leescoalitie actief met twaalf partners uit het maatschappelijke, culturele en onderwijsveld. Aan de hand van een gezamenlijke actieagenda bouwt deze coalitie de komende jaren aan een geletterd Fryslân. Ook is een Raad van Inspiratie gevormd onder voorzitterschap van Commissaris van de Koning de heer Brok. Werkvelden en netwerken worden verbonden om de ambitie van het Fries Leesoffensief waar te maken. Meer informatie over het Fries Leesoffensief en de deelnemende organisaties vindt u op www.friesleesoffensief.nl

Gemeenschapsbibliotheek van de toekomst: van, voor en door de gemeenschap
Iedere gemeenschap verdient een bibliotheek, maar hoe ziet die bibliotheek er in de toekomst uit? Het voorzieningenniveau in dorpen en kleine steden staat onder druk. Hierdoor ontstaat een belangrijke opgave om ‘gemeenschapsbibliotheken’ van de toekomst vorm te geven die bijdragen aan de brede welvaart van stad, dorp en gebied in termen van leefbaarheid en sociale inclusie. Het Fries Bibliotheken Netwerk werkt hier hard aan samen met partners, gemeenten en provincie, met de focus op thema’s als een leven lang ontwikkelen, democratie en burgerschap. Voorbeelden hiervan zijn initiatieven vanuit bibliotheken op het terrein van jongerenparticipatie en maatschappelijke dialoog.

Lokaal maatwerk is daarbij het uitgangspunt: wat heeft een gemeenschap nodig, in welke vorm kan de bibliotheek de gemeenschap het beste versterken? Er zullen op basis van de behoefte van inwoners nieuwe verschijningsvormen ontstaan. Als gemeentebestuur maakt u samen met de bibliotheek eigen keuzes passend bij uw lokale situatie.

Financiering bibliotheken en kansen
Fryslân kent een behoorlijk solide netwerk van bibliotheken. De verhouding tussen het aantal gemeenten en bibliotheken in Fryslân is goed. Het belang van de bibliotheek wordt door de Friese gemeenten erkend en gesteund. Toch blijft de bibliotheek op het punt van financiën kwetsbaar. Dit vraagt dat we als gezamenlijke overheden de schouders onder het bibliothekennetwerk zetten. Zo heeft de provincie Fryslân besloten om, naast de uitvoering van de wettelijke provinciale taken op bibliotheekgebied via de basisfinanciering van Fers, extra te investeren in de aanpak van laaggeletterdheid in Fryslân (via Fers en Stichting Lezen).

Ook zien we dat op rijksniveau fors wordt geïnvesteerd in de bibliotheek. Staatssecretaris Uslu maakte bekend dat er de komende jaren miljoenen euro's extra naar openbare bibliotheken gaan. Met dat geld wil zij ervoor zorgen dat elke gemeente een toekomstbestendige bibliotheekvoorziening heeft. Komend jaar is € 29,7 miljoen euro beschikbaar, en dat loopt op tot een structureel bedrag van € 58,7 miljoen euro vanaf 2025. Een deel van dit geld komt nu beschikbaar via de tijdelijke SPUK regeling voor gemeenten. Een mooie kans!

SPUK regeling: maak gebruik van deze financiële kans voor uw gemeente
Met deze tijdelijke regeling kunnen gemeenten vanaf half mei 2023 geld aanvragen om nieuwe bibliotheekvestigingen op te richten en bestaande bibliotheekvoorzieningen te verbeteren of verder te ontwikkelen. Het geld kan bijvoorbeeld gebruikt worden om bibliotheken langer open te laten zijn of om van een afhaalpunt voor boeken een volwaardige vestiging te maken.

Door gebruik te maken van de tijdelijke regeling kunnen gemeenten het bibliothekennetwerk versterken en zich voorbereiden op de wijziging van de Bibliotheekwet in 2025. Dan gaat een zorgplicht voor overheden gelden en krijgen onder andere gemeenten de wettelijke taak ervoor te zorgen dat inwoners toegang hebben tot een volwaardige bibliotheek. De SPUK regeling kunnen gemeenten gebruiken om zich daarop voor te bereiden. Voor meer informatie hierover kunt u terecht bij uw bibliotheekdirecteur of bij de provinciale contactpersonen van Fers: Barbra Bloemink via Barbra@fers.nl en Hilly van der Molen Hilly@fers.nl.

Leesbevorderingsimpuls Masterplan basisvaardigheden
Met de leesbevorderingsimpuls 'Masterplan basisvaardigheden' stelt minister Wiersma € 12,9 miljoen beschikbaar. Dit geld is bestemd voor de uitbreiding van locaties *BoekStart* in de kinderopvang en de *Bibliotheek op school* primair onderwijs en vmbo. Voor meer informatie over deze leesbevorderingsimpuls kunt u terecht bij uw bibliotheekdirecteur of de provinciale contactpersoon bij Fers: Roos Franken via Roosfranken@Fers.nl.

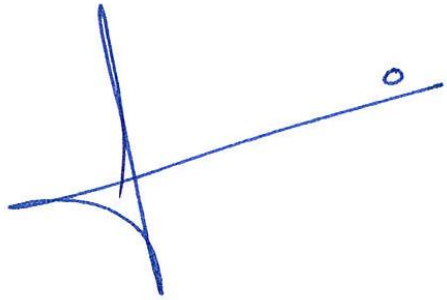
Samen optrekken
We hopen dat ook in uw gemeente de maatschappelijke waarde van de bibliotheek onderwerp van gesprek is. We praten graag met u verder over hoe we elkaar kunnen versterken. We zullen dit onderwerp agenderen op (portefeuillehouders)overleggen waar wij elkaar treffen. Ook worden vanuit het Fries Leesoffensief verschillende activiteiten georganiseerd rond de inzet op een taalvaardige samenleving, u ontvangt hiervoor van ons een uitnodiging. Wij hopen u op één van deze momenten te ontmoeten.

Wij kijken er naar uit samen verder te werken aan sterke en toekomstbestendige Friese bibliotheken.

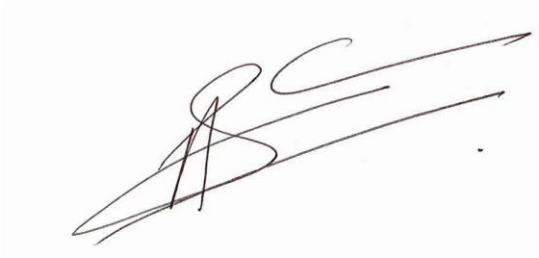
Met vriendelijke groet,

mede namens mw. A. van Gaalen, directeur-bestuurder van Fers,

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

drs. A.A.M. Brok, voorzitter

A. Schepers, MSc, secretaris

Heeft u vragen of suggesties naar aanleiding van deze brief, dan kunt u terecht bij uw bibliotheekdirecteur, bij Fers (contactpersoon: Barbra Bloemink, barbra@fers.nl) en de provincie Fryslân (contactpersoon: Siska van der Weij, s.a.vanderweij@fryslan.frl)

Deze brief is in afschrift ook verzonden aan gemeenteraadsleden, statenleden, bibliotheekdirecteuren en leden van de Raden van Toezicht van de Friese bibliotheken.